

Запорізький національний університет
факультет соціальної педагогіки та психології
кафедра психології

Назва курсу	Соціальна психологія організаційної культури
Викладач	Спіцина Лариса Валеріївна
Профайл викладача	http://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=37476&lang=ukr&news_code=spitsina-larisa-valeriyivna
Контактний тел.	066 394 55 96
E-mail:	lorasp14@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1724
Консультації	<ul style="list-style-type: none"> • за розкладом консультацій викладачів кафедри психології • у дні проведення лекцій і практичних занять • за попередньою домовленістю

1. Анотація до курсу

У рамках курсу здобувачі вищої освіти будуть вивчати теоретико - методологічні основи соціальної психології організаційної культури в системі управління, питання ролі управлінської взаємодії, практичні аспекти застосування закономірностей управління та організаційної культури в психологічній практиці. Актуальність дослідження питань психології організаційної культури в системі управління зростає в сучасних умовах появи нових явищ, що виникають в соціальних і організаційних середовищах. Саме тому доцільним є звернення до розгляду змістовних соціально-психологічних основ механізмів управління і регуляції процесів життєдіяльності і культури сучасних організацій.

Програма курсу з «Соціальної психології організаційної культури» є складовою стандарту освіти вищого навчального закладу, його складено відповідно до освітньо - професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності «Психологія». Це наукова дисципліна, яка формує теоретико-методологічну основу вивчення організаційно-культурних закономірностей та можливостей їх використання у професійній діяльності психолога.

2. Мета та завдання курсу

Мета курсу: розкрити закономірності прояву, функціонування та розвитку організаційної культури з урахуванням її психологічних механізмів, сформулювати у студентів системне розуміння психологічних проблем та ресурсів організаційної культури, психологічну готовність до практичної роботи з завданнями в цій галузі.

Курс «Соціальна психологія організаційної культури» розрахований на студентів денного і заочного відділення 4 курсу спеціальності «Психологія» факультету соціальної педагогіки та психології.

Завдання :

- 1) системне викладення існуючих наукових уявлень щодо основних закономірностей, психологічних механізмів та концептуальних підходів до вивчення організаційної культури;
- 2) визначення поняття організаційної культури, соціально-психологічних аспектів організаційної культури, її ролі в системі управління;
- 3) стимулювання студентів до самостійного мислення – до готовності впізнавати, аналізувати, знаходити глибинні зв'язки повсякденних явищ організаційно-психологічного характеру;
- 4) оволодіння системою методів психолого-управлінського дослідження та формування організаційної культури.

3. Формат курсу

Освоєння курсу передбачає використання таких форматів:

- лекцій із застосуванням мультимедійних презентацій та інтерактивних методик («діалог зі здобувачами вищої освіти», розбір прикладів застосування підходів і методів психології управління щодо аналізу тих або інших феноменів та ін.);
- семінарських занять, які передбачають самостійну підготовку студентів до рефлексії організаційно – психологічних та психолого - управлінських концепцій, презентації та обговоренні їх результатів;
- практичних занять, що передбачають залучення здобувачів вищої освіти до практичного застосування методів психології управління до виявлення та аналізу предметних закономірностей;
- роботу за кейс-технологією з ситуаціями групового обговорення та вирішення психолого-організаційних та управлінських проблем;
- підготовку та складення двох атестаційних контрольних робіт та екзамену.

4. Результати навчання та форми оцінювання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- отримати **знання** щодо:
  - 1) основних сучасних концепцій психології організаційної культури;

- 2) системи базових понять, принципів та закономірностей в галузі психології організаційної культури;
  - 3) найважливіші закономірності організаційної поведінки, соціального мислення та діяльності людей як суб'єктів управлінської діяльності, завдання практичної психології в галузі управління функціонуванням та розвитком організаційної культури;
  - 4) загальні основи стратегії побудови психолого-управлінського дослідження та вирішення практичних завдань в галузі соціальної психології організаційної культури
- оволодіти такими **вміннями**:
    - 1) використовувати на практиці одержані знання з соціальної психології організаційної культури, застосовуючи вивчені алгоритми до вирішення організаційно-психологічних проблем;
    - 2) володіти системою наукових понять в галузі організаційної психології та організаційної культури;
    - 3) доречно використовувати методи соціально-психологічних та організаційно-психологічних досліджень організаційної культури.
  - отримати такі **компетентності**:

Компетентності	Оцінюється за допомогою перевірки
Інтегральна компетентність: здатність самостійно і комплексно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальної психології організаційної культури із застосуванням теорії, методології і методів психології управління	атестаційні контрольні, практичні завдання, рівень самостійної підготовки, виступи під час семінарів, екзамен
Загальна компетентність: здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.	рівень самостійної підготовки, виступи під час семінарів, екзамен
Загальна компетентність: здатність критично вивчати та осмислювати теоретичні підходи, презентувати її результати у процесах колективних обговорень	рівень самостійної підготовки та виступів під час семінарів
Загальна компетентність: здатність вербалізувати усно та письмово власні ідеї та думки, складати цілісно послідовні рефлексії освоєння теорій, концептуальних структур, наукових понять, методів тощо	рефлексії, участь в обговоренні
Загальна компетентність: вміння самостійно працювати зі джерелами	рівень самостійної підготовки до семінарів, написання індивідуального завдання
Загальна компетентність: здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми; здатність приймати обґрунтовані рішення.	рефлексія, рівень вирішення практичних завдань

Загальна компетентність: здатність до управління якістю роботи, що виконується.	рівень самостійної підготовки та виступів під час семінарів, вирішення практичних завдань, екзамен
Загальна компетентність: здатність до співпраці і взаємодії в команді, здатність створювати команду, мотивувати її членів та досягати спільних цілей	робота в групах та командах на семінарах та практичних заняттях
Загальні компетентності: здатність до вільного спілкування і співпраці державною та рідною мовами (усно і письмово); здатність до вільного користування засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.	рівень виступів на семінарах, екзамен

5. Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	семінари/практичні	самостійна робота
Кількість годин	26	12	34

6. Ознаки курсу:

Рік викладання	семестр	Спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2020-2021	II	психологія	IV	Нормативний

7. Матеріально-технічне забезпечення

Невід'ємну частину курсу складає система електронного забезпечення навчання – Moodle, в якій розміщуються допоміжні матеріали до компонент дисципліни, тестові завдання для самоперевірки.

8. Політика курсу.

Активна участь студентів в процесі засвоєння знань та оволодіння відповідними компетенціями передбачається програмою курсу, і забезпечується застосуванням поряд з загальною системою психологічних методів також активних психолого-управлінських методів дослідження і взаємодії.

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконують декілька видів письмових робіт (конспекти наукових публікацій, індивідуальна робота).

Академічна доброчесність. Максимально можливе дотримання норм Кодексу академічної доброчесності Запорізького національного університету під час підготовки до виступів на семінарських заняттях і написання індивідуального завдання. Курс має сприяти формуванню розуміння відповідальності за кожну висловлену думку і підготовлений текст, обережність і виваженість у формулюванні власної концептуальної позиції. Тим самим очікується, що і викладач і здобувачі вищої освіти мають більш усвідомлено підходити до виконання навчальних завдань, участі у лекційних, семінарських і практичних заняттях

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

9. Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма заняття	Матеріали	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год
4 акад. год.	Змістовий модуль 1. Соціальна психологія організаційної культури як наукова дисципліна. Лекція 1, 2. Концептуальні моделі та психологічний зміст організаційної культури.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна 1, 3, 5. Допоміжна.	1.Перелік актуальних проблем з теми лекції 2.Аналіз інноваційних підходів до вирішення проблеми. 3.Огляд літератури з теми лекції
2 акад. год	Практичне заняття 1. Предмет і методологічні основи соціальної психології організаційної культури	Практична робота		Основна: 1, 3, 5. Допоміжна.	1.індивідуальна самостійна робота 2. Тестування
4 акад. год.	Лекція 3,4. Соціально-психологічні проблеми діагностики організаційної культури.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна: 1, 2, 3, 7, 8. Допоміжна	1.Перелік актуальних проблем з теми лекції 2.Аналіз інноваційних підходів до вирішення проблеми.
2 акад. год	Практичне заняття 2 Соціально-психологічні проблеми діагностики організаційної культури.	Практична робота	Презентація	Основна: 1, 2, 3, 7, 8. Допоміжна	1.індивідуальна самостійна робота 2. Тестування
2 акад. год.	Лекція 5. Організаційна культура як інтегральний показник ефективності діяльності організації.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна: 1, 3, 5, 6, 7 Допоміжна	1.Розгляд актуальних проблем з теми лекції 3.Огляд літератури з теми лекції

4 акад. год	Лекція 6,7. Організація як соціально-психологічний феномен.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна: 3, 5, 9, 11. Допоміжна	1.Перелік актуальних проблем з теми лекції 2.Аналіз інноваційних підходів до вирішення проблеми. 3.Огляд літератури з теми лекції
2 акад. год.	Практичне заняття 3 Організаційна культура як інтегральний показник ефективності діяльності організації..	Практична робота	Презентація	Основна: 1, 3, 5, 6, 7 Допоміжна	1.індивідуальна самостійна робота 2. Тестування
2 акад. год	Змістовий модуль 2. Психологічні аспекти управління процесом розвитку організаційної культури. Лекція 8. Психологічні аспекти управлінської взаємодії в процесі становлення та розвитку організаційної культури.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна: 4, 5, 6, 11, 12. Допоміжна	1.Перелік актуальних проблем з теми лекції 2.Аналіз інноваційних підходів до вирішення проблеми. 3.Огляд літератури з теми лекції
2 акад. год	Лекція 9. Психологія управлінського впливу в формуванні організаційної культури.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна: 1, 2, 3, 6, 9. Допоміжна:	1.Перелік актуальних проблем з теми лекції 2.Аналіз інноваційних підходів до вирішення проблеми. 3.Огляд літератури з теми лекції
2 акад. год.	Практичні заняття 4,5. Психологічні аспекти управлінської взаємодії в процесі становлення та розвитку організаційної культури.	Практична робота/ Тестування	Презентація	Основна: 4, 5, 6, 11, 12. Допоміжна:	1.індивідуальна самостійна робота 2. Тестування
4 акад. год	Лекція 10, 11. Соціально-психологічні закономірності розвитку та змін організаційної культури.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна: Допоміжна: 1, 2, 3, 7, 10.	1.Перелік актуальних проблем з теми лекції 2.Аналіз використання психотерапевтичних технік. 3.Огляд літератури з теми лекції
4 акад. год	Лекція 12, 13. Психологічні критерії ефективного управління організаційною культурою.	Лекція/ Дискусія	Презентація	Основна: 1, 3, 4, 6, 10. Допоміжна:	1.Перелік актуальних проблем з теми лекції 2.Аналіз інноваційних підходів до вирішення проблеми. 3.Огляд літератури з теми лекції
2 акад. год.	Практичне заняття 6 Соціально-психологічні закономірності розвитку та змін організаційної культури.	Практична робота/ Тестування	Презентація	Основна: 1, 2, 3, 7, 10. Допоміжна:	1.індивідуальна самостійна робота 2. Тестування

					3.Написання есе на запропонована тему
	Екзамен				

10. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Участь у роботі впродовж семестру/екзамен – 60/40 балів. Оцінка екзамену складається з балів, отриманих за усні відповіді на питання згідно з переліком та виконання практичного завдання.
Практичні заняття	Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань.
Вимоги до письмових завдань	Виконання письмових завдань, поданих до планів практичних занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на лекційних заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх практичних занять протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті.

Екзамен (40 балів)

Підсумковий контроль проводиться по закінченні курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі. Підсумковий контроль проходить у формі екзамену, під час якого студент відповідає на три питання білету та презентує свій аналіз концептуальної структури самостійно обраного тексту. За результатами екзамену здобувач вищої освіти може отримати може отримати 40 балів.

Критерії оцінювання відповіді на питання білету:

20-18 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, якісне оперування термінами та теоретичними джерелами, аргументованість відповіді, переконливе демонстрування обізнаності в психології управління;

17-15 балів – повна змістовна відповідь на два завдання, в одному завданні є помилки в оперуванні термінами психології управління;

11-14 балів – неповні відповіді на всі питання білету, вільна орієнтація в психології управління, помилки в розумінні окремих концепцій;

10-13 балів – неповні відповіді на два питання білету, обмежена орієнтація в психології управління, помилки в розумінні окремих концепцій психології управління;

6-9 балів – часткові відповіді на питання білету, орієнтація у базових концепціях психології управління;

1 - 5 балів – короткі поверхові відповіді на окремі питання білету, нечіткі та помилкові визначення понять психології управління.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою Університету	За національною шкалою	
		Іспит	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

11. Рекомендована література

- 1) Спіцина Л.В. Соціальна психологія організаційної культури. Запоріжжя: А+, 2016. - 139 с.

- 2) Камерон К. Диагностика и измерение организационной культуры / К. Камерон, Р. Куинн; пер. с англ. под ред. И. В. Андреевой. – СПб.: Питер, 2001. – 320 с.
- 3) Шейн Э. Х. Организационная культура и лидерство: построение, эволюция, совершенствование / Э. Х. Шейн ; пер. с англ. под ред. В. А. Спивака. – СПб.: Питер, 2002. – 336 с.
- 4) Организационная культура: Учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности 061100 «Менеджмент организации» / И.В. Грошев, П.В. Емельянов, В.М. Юрьев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 288 с.
- 5) Казмиренко В. П. Социальная психология организаций : Монография. / В. П. Казмиренко. – К. : МЗУУП, 1993. – 384 с.
- 6) Журавлев А.Л. Психология управленческого взаимодействия (теоретические и прикладные проблемы). М.: Изд-во «Ин-т психологии РАН», 2004
- 7). Тихомирова О.Г. Организационная культура: формирование, развитие, оценка. Учебное пособие. – СПб: ИТМО, 2008.
- 8). Почебут Л.Г., Чикер В.А. Организационная социальная психология. - СПб.: Речь, 2000.
- 9) Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 398 с.
- 10) Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Психология управления. - Харьков: ООО “Фортуна-пресс”, 2008. – 265 с.
- 11). Занковский А. Н. Организационная психология : Учебное пособие для вузов по специальности «Организационная психология» / А. Н. Занковский. – М. : Флинта: МПСИ, 2004. – 648 с.
- 12) Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: навчальний посібник. Київ: Академія, 2003. - 568 с.

Додаткова

1. Никифоров Г.С. Психология менеджмента. СПб, 2004. – 639 с.
2. Кабаченко Т.С. Психология в управлении человеческими ресурсами. СПб: «Питер», 2003. – 399 с.
3. Ньюстром Дж.В., Дэвис К. Организационное поведение / Пер. с англ. - СПб.: Питер, 2001.
4. Психология менеджмента. Учебник для вузов / Под ред. Г.С. Никифорова. - СПб: Питер, 2004. – 638 с.
5. Джуэлл Л. Индустриально-организационная психология / Пер. с англ. СПб.: Питер, 2001.
6. Конфисахор А.Г. Психология власти. – СПб: Питер. – 2004.
7. Психология управления. Хрестоматия/ Под ред. Д.Я.Райгородского – Самара, 2006.
8. Лютенс Ф. Организационное поведение. М, 1999
9. Дизель П.М., Мак-Кинли Раньян У. Поведение человека в организации. - М., 2003
10. К.Купер, Ф.Дейв. Организационный стресс. – Харьков, 2007.
11. Лозниця В. С. Психологія менеджменту: Навч. посіб. — К.: ТОВ "УВПК "Екс Об", 2000. — 512 с.
12. Могилевкин Е.А. Карьерный рост: диагностика, технология, тренинг. – СПб, 2013. Управление персоналом : учебник для вузов / [Аксенова Е. Л., Базаров Т. Ю., Еремин Б. Л. и др.] ; под ред. Т. Ю. Базарова, Б. Л. Еремина. — [2-е изд., перераб. и доп.]. — М. : ЮНИТИ, 2002. — 560 с.

14. Управление персоналом / Организационная и корпоративная культура. [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.hr-portal.ru/pages/okk/ook.php> , вільний
15. Спивак В.А. Корпоративная культура / В.А. Спивак – СПб: Питер, 2001– 352 с.
16. Тихомирова Т.В. Организационная культура формирование, развитие и оценка / Т.В. Тихомирова. - М.: ИНФРА-М , 2008. – 148с.
17. Кандария И.А. Формирование корпоративной культуры в организации. - Режим доступа: <http://www.magistr-mba.ru>
18. Щербина С.В. Организационная культура в западной традиции: природа, логика формирования и функции / С.В. Щербина. // Социологические исследования. 1996. - С. 47-55.
19. Психология работы с персоналом в трудах отечественных специалистов / Сост. и общ. ред. Л.В. Винокурова. СПб.: Питер, 2001.
20. Психология управления. Хрестоматия / Под ред. Д.Я.Райгородского – Самара, 2006. – 768 с.

15. Інформаційні ресурси

<http://www.psy.msu.ru>,
<http://psylib.kiev.ua/>;
www.psychology.net.ru;
www.openweb.ru;
www.myword.ru
www.psycho.ru/
<http://psyfactor.org/business.htm>
<http://psylib.myword.ru/index>.